

МІЖРЕГІОНАЛЬНА
АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

МАУП

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ЩОДО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ САМОСТІЙНОЇ
РОБОТИ СТУДЕНТІВ**

з дисципліни

“КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ”

(для бакалаврів, спеціалістів)

Київ

ДП «Видавничий дім «Персонал»

2009

Підготовлено доцентом кафедри медичної психології та психокорекції
Т. М. Вакуліч

Затверджено на засіданні кафедри медичної психології та психокорекції
(протокол № 7 від 01.04.08)

Схвалено Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом

Вакуліч Т. М. Методичні рекомендації щодо забезпечення самостійної роботи студентів з дисципліни “Клінічна психологія” (для бакалаврів, спеціалістів). – К.: ДП «Вид. дім «Персонал», 2009. – 26 с.

Методичні рекомендації містять пояснювальну записку, зміст самостійної роботи “Клінічна психологія”, рекомендації щодо написання реферату і виконання контрольної роботи, теми рефератів, контрольних робіт, питання для самоконтролю, список літератури.

© Міжрегіональна Академія
управління персоналом (МАУП), 2009
© ДП «Видавничий дім «Персонал», 2009

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Навчальна дисципліна “Клінічна психологія” є складовою програми професійної підготовки спеціалістів, які навчаються в МАУП.

Мета вивчення дисципліни — ознайомити слухачів з сучасними теоретичними уявленнями та практичними напрацюваннями у галузі психологічної діяльності в системі охорони здоров'я.

Психологічна допомога в медичній практиці полягає в клініко-психологічному дослідженні й оцінці стану пацієнта, аналізі психологічних і психосоматичних аспектів хвороби та психологічній допомозі із застосуванням сучасних досягнень у галузях психотерапії, психопрофілактики, психогігієни.

Знання, отримані в результаті вивчення курсу “Клінічна психологія”, дадуть можливість свідоміше й функціональніше впроваджувати у вітчизняну медичну та психологічну практику ефективних методик допомоги пацієнтам, що є основою для подальшого поглиблення фахової спеціалізації психологів. Для успішного засвоєння навчального курсу слід дотримуватися вимог та рекомендацій, викладених в організаційно-методичних матеріалах МАУП.

Основними навчально-методичними посібниками з курсу “Клінічна психологія” є видання, наведені у списку літератури.

ОРГАНІЗАЦІЯ ТА ФОРМИ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Самостійна робота студентів з дисципліни “Клінічна психологія” потребує наявності серйозної та стійкої мотивації, що визначається необхідністю ефективної професійної діяльності.

Активізація самостійної роботи може бути забезпечена:

- участю у творчій діяльності;
- використанням активних методів навчання;
- мотивуючими факторами контролю знань (рейтингова та накопичувальна системи оцінювання);
- необхідністю обов'язкового виконання індивідуальних завдань;
- розширенням обсягу знань з дисципліни шляхом опрацювання додаткової літератури.

Основне завдання самостійної роботи — навчити студентів свідомо працювати не тільки з навчальним матеріалом, а й з науковою

інформацією, закласти основи самоорганізації та самовиховання, сформувати уміння та навички постійно підвищувати свою кваліфікацію.

При організації самостійної роботи є єдність таких її взаємопов'язаних форм: аудиторна робота; позааудиторна пошуково-аналітична робота; творча наукова робота.

Аудиторна самостійна робота — це участь у лекційних, практичних і семінарських заняттях.

Так, під час практичного заняття студенти детально аналізують фактори, що впливають на процес проведення медико-психологічних досліджень, технологічні особливості їх проведення у різних галузях медичної психології, методи та структурні технологічні процеси різних видів медико-психологічних досліджень.

На практичних заняттях перевіряється засвоєння отриманих знань шляхом застосування попередньо підготовленого методичного матеріалу — тестів для виявлення ступеня опанування необхідними теоретичними і практичними положеннями. Крім того, застосовуються опитування, аналіз типових помилок, дискусії, семінари, рефлексійний аналіз розуміння матеріалу тощо. Підготовка до таких занять потребує ґрунтовної теоретичної і практичної самостійної роботи.

При проведенні семінарів обговорюються попередньо визначені питання, до яких студенти готують тези виступів, реферати. При проведенні семінарів визначаються:

- уміння аналізувати навчальний матеріал;
- здатність формулювати та захищати свою позицію;
- активність;
- можливість науково мислити;
- навички самостійно працювати з літературою, першоджерелами з дисципліни та методикою їх опрацювання;
- якість написання рефератів тощо.

Дискусії дозволяють виявити індивідуальні особливості розуміння питання, навчитись у творчій суперечці визначати істину, встановлювати особисті і спільні погляди на проблему. В процесі дискусії студенти збагачують зміст вже відомого матеріалу, впорядковують і закріплюють його.

З дисципліни “Клінічна психологія” застосовують такі форми проведення семінарів і дискусій:

- запитання і відповіді з коментарями;

- розгорнуті бесіди;
- дискусії за принципом “круглий стіл”;
- обговорення письмових рефератів та їх оцінювання;
- вирішення проблемних питань, розбір конкретних ситуацій;
- “мозкова атака”, або “потік ідей”;
- “майстер-класи”.

Пошаудиторна робота — це пошуково-аналітична і наукова робота, що сприяє виробленню мислення, формуванню та закріпленню умінь і навичок, отриманих на лекціях і практичних заняттях. Доцільними при вивченні дисципліни “Клінічна психологія” є такі форми проведення самостійної роботи:

- пошук та огляд наукових джерел за заданою проблематикою;
- підготовка рефератів;
- формулювання понять;
- відповідальне виконання домашніх завдань;
- ретельна підготовка до семінарських занять і проведення дискусій, тощо.

Особливої уваги потребують розділи навчально-тематичного плану, за якими не читаються лекції.

У процесі самостійної роботи студенти мають оволодіти вміннями та навичками:

- організації самостійної навчальної діяльності;
- самостійної роботи в бібліотеці з каталогами;
- праці з навчальною, навчально-методичною, науковою, науково-популярною літературою;
- конспектування літературних джерел;
- роботи з довідковою літературою;
- опрацювання статистичної інформації.

Кожен студент повинен вміти раціонально організувати свою навчальну діяльність. Важливим є вміння скласти план своєї роботи, чітко визначити її послідовність. Необхідно, щоб план самостійного навчання був реальним і його виконання давало плідні наслідки.

Для успішної самостійної роботи чимало часу студент присвячує роботі в бібліотеці. Треба розуміти сутність складання алфавітного й тематичного каталогів, вміти швидко знаходити в них необхідну літературу, знати особливості бібліографічного шифрування. Для плідної роботи з літературними джерелами студентові корисно скласти свою власну бібліографію, заповнюючи бібліографічні картки на необхідні для нього книги, брошури або статті. Для роботи у

провідних бібліотеках Києва студенту треба знати їх структуру, спеціалізацію окремих підрозділів, вміти користуватися різноманітними каталогами, правильно заповнювати бланки вимог на літературу тощо.

Відібрана для самостійного опрацювання література може бути різною як за обсягом наукових даних, так і за характером їх викладу. Потрібно відібрати необхідний для опрацювання матеріал (глави, розділи, підрозділи тощо), а також розсортувати його за важливістю (для детального вивчення, для ознайомлення). Процес читання має відбуватися повільно, вдумливо, до незрозумілих питань слід обов'язково повертатися, наводити додаткові довідки, щоб зрозуміти сутність думки автора. Значення незнайомих термінів слід одразу ж з'ясувати за тлумачними словниками, енциклопедіями, спеціалізованими довідниками. Корисно робити виписки на окремих аркушах паперу найважливіших думок, формулювань, окремих висловів із зазначенням автора, джерела, сторінок і абзаців. Для кращого засвоєння матеріалу, розвитку творчого мислення основний зміст прочитаного доцільно формулювати у вигляді тез.

Конспект є стислим викладом основної сутності опрацьованого літературного матеріалу. Він має бути стислим, змістовним і записаним своїми словами і формулюваннями. Класичні визначення, оригінальні думки, вислови слід записувати повністю з посиланнями на автора, джерело і сторінку. У процесі конспектування важливо дотримуватися логічного зв'язку між окремими складниками тексту. У конспекті корисно підкреслювати найважливіші теоретичні положення, визначення, висновки і робити помітки на полях. Систематичне конспектування опрацьованого матеріалу дисциплінує розум, відпрацьовує вміння формулювати свої думки в короткій змістовній формі, сприяє кращому засвоєнню навчального матеріалу.

Вивчення курсу “Клінічна психологія” супроводжується складанням схем, графіків, таблиць та їхнім подальшим аналізом. Схеми, які складаються студентами, повинні бути наочними, змістовними, логічно обґрунтованими. Великий обсяг цифрової, медичної чи психологічної інформації доцільно зводити у таблиці, це впорядковує дані, робить їх зручнішими для сприйняття.

ЗМІСТ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Змістовий модуль I. Клінічна психологія, предмет і завдання, значення для медицини. Коротка історія розвитку клінічної психології. Феноменологія клінічних проявів

Тема 1. Фундаментальні поняття медичної психології. Клінічне опитування пацієнта, принципи, етапи

Питання для самостійного опрацювання

1. Психологія хворого. Ставлення до хвороби.
2. Психологія лікувального процесу. Хворий та медичне середовище.
3. Психологічні аспекти лікарської діяльності.

Завдання для самостійної роботи

1. Дайте визначення поняття – “ятрогенія”, їх види та профілактика.

Література [4; 7; 10; 12–14; 19; 30; 41; 52; 56; 62]

Тема 2. Клінічні прояви психічної норми та патології

Питання для самостійного опрацювання

1. Теорії психосоматичних взаємовідносин: психоаналітична, нейрогуморальна, фізіологічна, кортико-вісцеральна.
2. Рефлекторна природа психіки.
3. Роль біологічних і соціальних чинників у формуванні психіки людини. Вплив психічних факторів на соматичне здоров'я людини.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізуйте психодинамічний підхід у медицині.

Література [11; 23; 30; 32; 35; 44; 46; 49; 50; 52; 55]

**Змістовий модуль II. Клініко-психологічні аспекти
пізнавальної діяльності
та емоційно-вольової сфери**

***Тема 3. Основні симптоми та синдроми розладів психіки:
порушення сприйняття та мислення, емоцій, волі,
потягів***

Питання для самостійного опрацювання

1. Основні методи визначення психологічного стану пацієнта в клініці. Метод спостереження і самоспостереження.
2. Цілеспрямована психологічна бесіда: анамнез життя, анамнез захворювання (зі слів хворого та осіб, які знають хворого), опис психологічного стану. Робота з медичною документацією.
3. Експериментально-психологічні методи в медичній психології та їх призначення.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізуйте підходи до обстеження хворих: клінічний, експериментально-психологічний, медико-психологічний, медико-соціальний, соціально-психологічний.

Література [5; 7; 9; 25; 34; 39; 40; 45; 54; 56; 63; 64; 68]

***Тема 4. Основні симптоми та синдроми розладів психіки:
порушення пам'яті, інтелекту, свідомості, ознаки
дефіцитарності психічних функцій***

Питання для самостійного опрацювання

1. Міждисциплінарні зв'язки між медичною психологією та іншими дисциплінами: психіатрією, неврологією, наркологією, загальною психологією, патопсихологією, нейропсихологією, дефектологією, сексологією тощо.
2. Методи клініко-психологічного дослідження.
3. Взаємодія лікаря та медичного психолога.

Завдання для самостійної роботи

1. Охарактеризуйте медико-психологічні аспекти в соматичній, психіатричній, психосоматичній клініках.

Література [5; 7; 9; 25; 34; 56]

Тема 5. Основні симптоми та синдроми розладів психіки: особистість, розлади особистості

Питання для самостійного опрацювання

1. Питання, що стоять перед медичними психологами: оцінка психічного стану пацієнта; змін у психічному стані хворого під впливом лікарської терапії та психокорекції; диференційна діагностика; експертні питання: судово-психологічна, військово-психологічна, комплексна судова психолого-психіатрична експертиза.
2. Методика та особливості: отримання даних для діагностики; дослідження динаміки психічних порушень при проведенні медикаментозного лікування; участі в експертній роботі; в реабілітаційній роботі; дослідженні недостатньо вивчених психічних захворювань; участі в психотерапії.
3. Організаційна роль медичного психолога в діяльності психологічної служби медичних установ.

Завдання для самостійної роботи

1. Охарактеризуйте розлади особистості: антисоціальний, нарцистичний, дисоціативний, гістрійонний, шизотиповий, параноїдний, шизотиповий, ананкастичний, мазохістичний, депресивний, маніакальний, obsесивний, компульсивний

Література [7; 25; 36; 39; 40; 42; 54; 56]

Змістовий модуль III. Особливості психіки психосоматичних хворих

Тема 6. Психосоматична медицина, порушення психіки при соматичних захворюваннях

Питання для самостійного опрацювання

1. Соціально-психологічні основи управління медичними колективами.
2. Соціально-психологічний клімат у колективі медичних працівників.
3. Особливості вивчення соціально-психологічного клімату в лікарняних установах різного профілю (амбулаторія, стаціонар, невідкладна швидка допомога).

Завдання для самостійної роботи

1. Охарактеризуйте функції патопсихологічної лабораторії: її мета та завдання, функціональні обов'язки психолога, нормативні документи, штатний розклад.

Література [4; 7; 10; 19; 30; 41; 52; 56; 62]

Тема 7. Психосоматичні захворювання: хвороби органів дихання, серцево-судинні та шлунково-кишкові захворювання

Питання для самостійного опрацювання

1. Основи медичної деонтології.
2. Професіограми медичного психолога, лікаря загальної практики (сімейного лікаря), хірурга, акушера-гінеколога, педіатра, стоматолога, лікарів медико-профілактичного напрямку.
3. Професійні знання й уміння медичного психолога та його психологічні особливості.

Завдання для самостійної роботи

1. Охарактеризуйте вимоги до особистості клінічного психолога.

Література [5; 19; 41; 51; 52; 62]

Тема 8. Психосоматичні захворювання: хвороби ендокринної системи, гінекологія та акушерство, функціональні сексуальні розлади

Питання для самостійного опрацювання

1. Особливості роботи клінічного психолога в психіатричній клініці, клініках внутрішніх, хірургічних, онкологічних, стоматологічних, геронтологічних, акушерсько-гінекологічних, дитячих хвороб.
2. Особливості суїцидальної поведінки хворих з різними захворюваннями.
3. Психологічні аспекти болю.

Завдання для самостійної роботи

1. Охарактеризуйте медико-психологічні аспекти танатології: відношення хворих до смерті, психологічні стадії помирання, страх смерті та психологічна допомога помираючому.

Література [4; 7; 10; 12–14; 19; 30; 41; 52; 56; 62]

Тема 9. Психосоматичні захворювання: головний біль, біль у спині, аспекти харчової поведінки, психовегетативний синдром, розлади сну

Питання для самостійного опрацювання

1. Особливості роботи медичного персоналу у відділеннях паліативної медицини.
2. Евтаназія, її оцінка з позицій медичної етики та правові аспекти.
3. Передумови формування психосоматичних захворювань.

Завдання для самостійної роботи

1. Охарактеризуйте передумови формування функціональних сексуальних розладів.

Література [4; 7; 10; 12–14; 19; 30; 41; 52; 56; 62]

Тема 10. Психосоматичні захворювання: особливості хірургічного, терапевтичного, травматологічного пацієнта

Питання для самостійного опрацювання

1. Кваліфікаційна характеристика медичного психолога.
2. Місце медичного психолога в психології та медицині.
3. Методи дослідження в медичній психології.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати феноменологічний принцип обстеження хворого.

Література [11; 18; 26; 27; 30; 44; 49; 50]

Тема 11. Медико-психологічні аспекти соматичних хвороб

Питання для самостійного опрацювання

1. Психологічні механізми розвитку психогенних захворювань.
2. Роль психічного фактора у виконанні і протіканні соматичних розладів.
3. Невротичні симптоми і психогенні реакції на стан здоров'я у хворих серцево-судинними захворюваннями.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізуйте психічні порушення і зміни особистості у хворих.

Література [11; 18; 26; 27; 30; 44; 49; 50]

Змістовий модуль IV. Психологічні феномени та патопсихологічні синдроми психічних хвороб

Тема 12. Медико-психологічні аспекти психічних хвороб

Питання для самостійного опрацювання

1. Особливості психології хворого ендокринною патологією.
2. Психологічні особливості вагітної жінки.
3. Психологічні особливості онкологічного хворого.
4. Психологічні особливості інфекційного хворого.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізуйте психологічні особливості інфекційного хворого.

Література [11; 18; 26; 27; 30; 35–37; 39; 40; 42–44; 49; 50]

Змістовий модуль IV. Вікова клінічна психологія

Тема 13. Соціальні та біологічні складові нормального й аномального розвитку людини

Питання для самостійного опрацювання

1. Група ризику психічних захворювань.
2. Психопрофілактика соматичних захворювань.
3. Групи ризику соматичних захворювань.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати особливості психопрофілактики порушень сексуального здоров'я.

Література [11; 18; 26; 27; 30; 44; 49; 50]

Змістовий модуль V. Психологічні проблеми психогігієни та психопрофілактики

Тема 14. Психогігієна здоров'я. Психопрофілактика психічних захворювань

Питання для самостійного опрацювання

1. Поняття про психогігієну.
2. Поняття про психічне і соматичне здоров'я.
3. Методи психогігієни. Поняття про профілактику.

Завдання для самостійної роботи

1. Проаналізувати особливості первинної, вторинної і третинної профілактики.

Література [11; 18; 26; 27; 30; 44; 49; 50]

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ЩОДО НАПИСАННЯ РЕФЕРАТУ

Реферат (лат. *referre* — доповідати, повідомляти) — це підсумок вивчення як окремої теми, так і дисципліни в цілому.

Обсяг реферату визначається специфікою досліджуваного питання і змістом матеріалів (документів), їх науковою цінністю та практичним значенням. Оптимальний обсяг реферату — 10–15 сторінок. Реферат має відповідати вимогам до оформлення рукопису кваліфікаційної роботи: вступ і висновки в сумі не повинні перевищувати 20 % його загального обсягу; текст друкується через 1,5 інтервала на одній сторінці стандартного аркуша з такими полями: ліве — 30 мм, праве — 15 мм, верхнє — 20 мм, нижнє — 20 мм; всі сторінки нумеруються: загальна нумерація починається з титульного листа, проте порядковий номер на ньому не ставиться.

На титульному листі реферату вказуються: офіційна назва навчального закладу, інститут і кафедра; прізвище та ініціали авто-

ра (абревіатура навчальної групи); повна назва теми; прізвище та ініціали наукового керівника, його науковий ступінь і вчене звання; місто, де знаходиться навчальний заклад, та рік написання реферату. Після титульного листа наводиться зміст реферату з точною назвою кожного розділу (параграфу) і з посиланням на сторінки.

Список використаних джерел складається з дотриманням загально визначених вимог до робіт, що готуються до друку. До списку вносяться лише праці безпосередньо використані в рефераті. Монографії і збірники, що не мають на титульному аркуші прізвища автора (авторів), включаються до загального списку за алфавітним розміщенням заголовка.

Тема реферату — це не просто повторення засвоєного матеріалу лекції або семінарського заняття, а самостійно розроблена проблема, достатньо чітко виокремлена від інших. Неприпустиме поєднання декількох проблем або, навпаки, штучне виокремлення певної частини єдиного питання.

Важливими критеріями при виборі теми реферату є її актуальність, широка джерельна база, наявність необхідного фактичного матеріалу, а також достатнє її висвітлення в науково-методичній літературі, що передбачає, в першу чергу, ознайомлення із загальною концепцією автора праці та його висновками.

Структура реферату: титульний аркуш; зміст (план); вступ; розділи (вони часто поділяються на параграфи); висновки; список використаних джерел; додатки (у яких наводяться таблиці, схеми, діаграми тощо); перелік умовних позначень.

У вступі обґрунтовується актуальність теми, її особливості, значущість з огляду на розвиток науки та практики або науково-методичної діяльності у сфері освіти. У вступі необхідно подати аналіз використаних джерел, назвавши при цьому авторів, які вивчали дану тематику, визначити сутність основних чинників, що вплинули на розвиток явища або процесу, що досліджується, на недостатньо досліджені питання, з'ясувавши причини їх слабкої аргументації.

Основну частину реферату складають кілька розділів (що можуть бути розбиті на параграфи), логічно поєднані між собою.

Виклад матеріалу має бути логічним, послідовним, без повторень. Слід використовувати синтаксичні конструкції, характерні для стилю наукових документів, уникати складних граматичних зворотів, незвичних термінів і символів, або пояснювати їх одразу,

при першому згадуванні в тексті. Терміни, окремі слова і словосполучення можна замінювати абрєвіатурами і сприйнятливими текстовими скороченнями, значення яких зрозуміле з контексту.

Неприпустимо використовувати цитати без посилання на автора. При цитуванні будь-якого фрагмента джерела не можна припускати неточностей. Взагалі, цитатами не слід зловживати. Якщо якийсь важливий документ потребує наведення в повному обсязі, то краще винести його в додатки.

У рефераті необхідно визначити і викласти основні тенденції дослідження, підтвердити їх найтипівішими прикладами, відобразити сучасні ідеї та гіпотези, методики та методичні підходи до вивчення проблеми. Доцільно зупинитися на якомусь дискусійному моменті і спробувати проаналізувати позиції сторін, приєднавшись до однієї з них, чи висловити власну думку на певну проблему та визначити перспективи її розв'язання.

Кожен розділ реферату повинен завершуватися короткими висновками, чіткими і лаконічними, де узагальнено оцінки та практичні рекомендації. Можна стисло вказати на перспективи подальшого дослідження проблеми.

Реферат оцінюється за такими критеріями: актуальність; наукова та практична цінність; глибина розкриття теми, вирішення поставлених завдань; повнота використання рекомендованої літератури; обґрунтування висновків; грамотність; стиль викладу; оформлення реферату; обсяг виконаної роботи; завершеність дослідження.

ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

1. Історія становлення медичної психології.
2. Актуальні проблеми сучасної медичної психології.
3. Предмет та завдання медичної психології.
4. Сучасні уявлення про етіологію та патогенез порушень психіки і поведінки.
5. Розділи медичної психології.
6. Мозок та психіка. Взаємозв'язок мозку та психіки.
7. Психосоматичні взаємозв'язки. Теорії психосоматичних взаємовідносин: психоаналітична, нейрогуморальна, фізіологічна, кортико-вісцеральна.
8. Рефлекторна природа психіки.

9. Розвиток психіки людини в онтогенезі.
10. Роль біологічних та соціальних чинників у формуванні психіки людини.
11. Вплив психічних факторів на соматичне здоров'я людини.
12. Психологія свідомості та самосвідомості.
13. Вчення про безсвідоме.
14. Темперамент, характер та особистість, акцентуації характеру.
15. Психодинамічні підходи у медицині.
16. Сучасні методи дослідження в медичній психології.
17. Основні методи визначення психологічного стану людини.
18. Експериментально-психологічні методи, їх призначення. Проективні та психометричні тести.
19. Метод спостереження і самоспостереження.
20. Цілеспрямована психологічна бесіда: анамнез життя, анамнез захворювання (зі слів хворого та осіб, які знають хворого), опис психологічного стану.
21. Поняття про симптом, синдром, нозологію.
22. Основні види розладів відчуттів та сприйняття у загальній клінічній практиці.
23. Основні види розладів пам'яті у загальній клінічній практиці.
24. Основні види розладів уваги у загальній клінічній практиці.
25. Розлади емоцій у клінічній практиці.
26. Хворобливі зміни потягів, волі та поведінки.
27. Загальна характеристика психічних розладів при різних видах патології.
28. Психічне реагування на захворювання.
29. Проблеми залежної поведінки (алкоголізм, наркоманія тощо) та роль медичного психолога.
30. Проблеми саморуйнівної поведінки і роль медичного психолога.
31. Немедикаментозні та альтернативні методи лікування психічних і поведінкових розладів.
32. Історія розвитку медичної етики та деонтології.
33. Основи медичної деонтології.
34. Проблеми етики та деонтології у медичній психології.
35. Конфіденційність, повага особистості пацієнта (клієнта), його свободи і незалежності, честі і гідності, позиція "не зашкодити" у діяльності медичного психолога.

ВКАЗІВКИ ДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Навчальним планом дисципліни “Клінічна психологія” передбачено контроль засвоєння знань у вигляді виконання контрольної роботи реферативного типу та складання іспиту.

Контрольна робота має за мету виявити ступінь засвоєння фундаментальних понять проявів психічної патології, основних патологічних симптомів і синдромів психічних розладів, порушень психіки при соматичних захворюваннях, загальних уявлень про психосоматичну медицину, особливостей психосоматичних пацієнтів та можливостей психологічної допомоги в структурі комплексного лікування.

Тему контрольної роботи з дисципліни “Клінічна психологія” визначає викладач.

ТЕМИ КОНТРОЛЬНИХ РОБІТ

1. Фундаментальні поняття медичної психології.
2. Клінічне опитування пацієнта, принципи, етапи.
3. Кваліфікаційна характеристика медичного психолога.
4. Методи дослідження в медичній психології.
5. Феноменологічний принцип обстеження хворого.
6. Первинне інтерв'ю, психологічне консультування.
7. Експериментально-психологічні методи дослідження.
8. Патопсихологічна оцінка уваги.
9. Патопсихологічна оцінка пам'яті.
10. Патопсихологічна оцінка сприйняття.
11. Патопсихологічна оцінка мислення.
12. Патопсихологічна оцінка інтелекту.
13. Патопсихологічна оцінка емоцій.
14. Патопсихологічна оцінка індивідуально-психологічних особливостей.
15. Експериментальне нейропсихологічне обстеження мови, письма.
16. Експериментальне нейропсихологічне обстеження читання, рахунку, праксису.
17. Експериментальне нейропсихологічне обстеження сприйняття шумів, ритмів, мелодій.

18. Експериментальне нейропсихологічне обстеження схеми тіла, орієнтації в просторі.
19. Експериментальне нейропсихологічне обстеження стереогнозису, зорового гнозису.
20. Клінічні прояви психічної норми та патології.
21. Діагностичні принципи-альтернативи: хвороба-особистість, нозос-патос, реакція-стан-розвиток.
22. Діагностичні принципи-альтернативи: психотичне-непсихотичне, екзогенне-психогенне-ендогенне, дефект-виздоровлення-хроніфікація.
23. Діагностичні принципи-альтернативи: адаптація-дезаптація, компенсація-декомпенсація, негативне-позитивне.
24. Основні симптоми та синдроми розладів сприйняття.
25. Основні симптоми та синдроми розладів мислення.
26. Основні симптоми та синдроми розладів емоцій.
27. Основні симптоми та синдроми розладів волі.
28. Основні симптоми та синдроми розладів потягів.
29. Порушення пам'яті.
30. Порушення інтелекту.
31. Порушення свідомості.
32. Ознаки дефіцитарності психічних функцій.
33. Темперамент, характер, особистість.
34. Розлади особистості: антисоціальний, нарцистичний.
35. Розлади особистості: дисоціативний, гістрійонний.
36. Розлади особистості: шизоїдний, параноїдний, шизотиповий.
37. Розлади особистості: ананкастичний, мазохістичний, депресивний.
38. Розлади особистості: маніакальний, обсесивний, компульсивний.
39. Психічне реагування на хворобу та психологія соматичного пацієнта.
40. Психосоматичні захворювання: хвороби органів дихання, функціональні сексуальні розлади.
41. Психосоматичні захворювання: серцево-судинні та шлунково-кишкові захворювання.
42. Психосоматичні захворювання: хвороби ендокринної системи, гінекологія та акушерство.
43. Психосоматичні захворювання: головний біль, біль у спині.

44. Психосоматичні захворювання: аспекти харчової поведінки, психовегетативний синдром.
45. Особливості хірургічного, терапевтичного, травматологічного пацієнта.
46. Сучасні аспекти психогігієни.
47. Сучасні аспекти психопрофілактики.
48. Створення і робота психотерапевтичної команди.
49. Вікова клінічна психологія.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОКОНОРОЛЮ

1. Клінічне опитування пацієнта.
2. Етапи клінічного опитування пацієнта.
3. Кваліфікаційна характеристика медичного психолога.
4. Місце медичного психолога в психології та медицині.
5. Методи дослідження в медичній психології.
6. Феноменологічний принцип обстеження хворого.
7. Первинне інтерв'ю.
8. Психологічне консультування.
9. Методика оцінки порушень уваги.
10. Методика оцінки порушень пам'яті.
11. Методика оцінки порушень сприйняття.
12. Методика оцінки порушень мислення.
13. Методика оцінки порушень інтелекту.
14. Методика оцінки порушень емоцій.
15. Методика оцінки індивідуально-психологічних особливостей.
16. Методика оцінки порушень мови.
17. Методика оцінки порушень письма.
18. Методика оцінки порушень рахунку.
19. Методика оцінки порушень читання.
20. Методика оцінки порушень праксису.
21. Методика оцінки порушень сприйняття шумів.
22. Методика оцінки порушень ритмів.
23. Методика оцінки порушень схеми тіла.
24. Методика оцінки порушень сприйняття мелодій.

25. Методика оцінки порушень орієнтації в просторі.
26. Методика оцінки порушень стереогнозису.
27. Методика оцінки порушень зорового гнозису.
28. Хвороба-особистість.
29. Нозос-патос.
30. Реакція-стан-розвиток.
31. Психотичне-непсихотичне.
32. Екзогенне-психогенне-ендогенне.
33. Дефект-виздоровлення-хроніфікація.
34. Адаптація-дезаптація.
35. Компенсація-декомпенсація.
36. Негативне-позитивне.
37. Порушення сприйняття.
38. Порушення мислення.
39. Порушення емоцій.
40. Порушення волі.
41. Порушення потягів.
42. Порушення пам'яті.
43. Порушення інтелекту.
44. Порушення свідомості.
45. Межа між нормою та патологією.
46. Поняття розладів особистості.
47. Темперамент, характер, особистість.
48. Поняття гармонійної особистості.
49. Розлади особистості: антисоціальний.
50. Розлади особистості: нарцистичний.
51. Розлади особистості: дисоціативний.
52. Розлади особистості: гістрійонний.
53. Розлади особистості: шизоїдний.
54. Розлади особистості: параноїдний.
55. Розлади особистості: шизотиповий.
56. Розлади особистості: ананкастичний.
57. Розлади особистості: мазохістичний.
58. Розлади особистості: депресивний.
59. Розлади особистості: маніакальний.
60. Розлади особистості: obsесивний.
61. Розлади особистості: компульсивний.

62. Місце психічного фактора в соматичній патології.
63. Типи психічного реагування.
64. Психологічні особливості хворих при різних соматичних захворюваннях.
65. Передумови формування психосоматичних захворювань.
66. Психосоматичні захворювання: хвороби органів дихання.
67. Психосоматичні захворювання: серцево-судинні.
68. Психосоматичні захворювання: шлунково-кишкові.
69. Психосоматичні захворювання: ендокринної системи.
70. Психосоматичні захворювання: гінекологія та акушерство.
71. Психосоматичні захворювання: функціональні сексуальні розлади.
72. Психосоматичні захворювання: головний біль.
73. Психосоматичні захворювання: біль у спині.
74. Психосоматичні захворювання: аспекти харчової поведінки.
75. Психосоматичні захворювання: психовегетативний синдром.
76. Особливості хірургічного пацієнта.
77. Особливості терапевтичного пацієнта.
78. Особливості травматологічного пацієнта.
79. Поняття “внутрішня картина хвороби”.
80. Психологічні проблеми психосоматичних розладів.
81. Особливості психології хворого ендокринною патологією.
82. Психологічні особливості онкологічного хворого.
83. Психологічні особливості хворих з дефектами органів чуття.
84. Психічні порушення і зміна особистості при неврологічних захворюваннях.
85. Психогенні реакції на хворобу неврологічного хворого.
86. Медична психологія в клініці сексуальних розладів.
87. Первинна, вторинна і третинна профілактика.
88. Співвідношення об’єктивного й суб’єктивного аспектів захворювання.
89. Сучасні аспекти психогігієни.
90. Сучасні аспекти психопрофілактики.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРИ

Основна

1. Александровский Ю.А. Пограничные психические расстройства. — М.: Медицина, 1993. — 400 с.
2. Базисное руководство по психотерапии / Хайгл-Эверс. — СПб., 2001.
3. Бауэр М. и др. Психиатрия, психосоматика, психотерапия. — М.: АЛТЕЙА, 1999.
4. Блейхер В. М. Клиническая патопсихология. — Ташкент: Медицина, 1976. — 328 с.
5. Блейхер В. М., Крук И. В. Толковый словарь психиатрических терминов / Под ред. С. Н. Бокова. — Воронеж: НПО "Модэк", 1995. — 640 с.
6. Бурлачук Л. Ф. Исследование личности в клинической психологии. — К.: Выща шк., 1979. — 176 с.
7. Захаров А. И. Неврозы у детей и подростков. — Л., 1988.
8. Зейгарник Б. В. Патопсихология. — М., 1976.
9. Канарейкин К. Ф., Бахур В. Т. Эволюция психосоматической медицины // Клин. медицина. — 1989. — Т. 67. — № 12.
10. Каннабих Ю. В. История психиатрии. — М., 1994. — 528 с.
11. Каплан Г. И., Сэдок Б. Дж. Клиническая психиатрия: В 2 т. — М.: Медицина, 1994.
12. Каплан Г. И., Сэдок Б. Дж. Клиническая психиатрия. — М.: Медицина, 1994.
13. Карвасарский Б. Д. Медицинская психология. — Л., 1982.
14. Карвасарский Б. Д. Неврозы. — М.: Медицина, 1990. — 573 с.
15. Лурия А. Р. Внутренняя картина болезни и патогенные заболевания. — 4-е изд. — М., 1977.
16. Менделевич В. Д. Клиническая и медицинская психология. — М., 1998.
17. Морозов Г. В. Руководство по психиатрии. — М.: Медицина, 1988. — Т. 2.
18. Психосоматическое развитие и норма реакции / Под ред. Г. К. Ушакова. — М., 1975.
19. Семичов С. Б. Предболезненные психические расстройства. — Л., 1987.

20. *Тополянский В. Д., Струковская М. В.* Психосоматические расстройства. — М., 1986.
21. *Ушаков Г. К.* Пограничные нервно-психические расстройства. — М., 1987.
22. *Фуллер Торри Э.* Шизофрения: книга в помощь врачам, пациентам и членам их семей. — СПб., 1996.
23. *Хорни К.* Невротическая личность нашего времени / Самоанализ. — М.: Прогресс-Универс, 1993. — 480 с.
24. *Шольц Ф.* Ненормальности детских характеров. — М., 1983.
25. *Якубик А.* Истерия. — М., 1982.

Додаткова

26. *Анестезиология.* Реаниматология: Указатель обзорных статей. — К., 1974.
27. *Анохин П. К.* Узловые вопросы теории функциональной системы. — М.: Наука, 1980. — 197 с.
28. *Артемьева Е. Ю., Мартынов Е. М.* Вероятностные методы в психологии. — М.: Изд-во МГУ, 1975. — 206 с.
29. *Блейхер В. М.* Экспериментально-психологическое исследование психически больных. — Ташкент, 1971.
30. *Бурлачук Л. Ф.* Исследование личности в клинической психологии. — К., 1979.
31. *Васильченко Г. С.* Общая сексопатология: Руководство для врачей. — М., 1977.
32. *Захаров А. И.* Опыт групповой психотерапии при неврозах детского и подросткового возраста. — Л., 1986.
33. *Исаев Д. Н.* Психическое недоразвитие у детей. — Л., 1982.
34. *Исаев Д. Н.* Психосоматические и соматопсихические расстройства детей. — Л., 1990.
35. *Леонгард К.* Акцентуированные личности. — К., 1989.
36. *Личко А. Е.* Подростковая психиатрия. — Л.: Медицина, 1985. — 416 с.
37. *Лэнг Р. Д.* Расколотое "Я". — СПб., 1995.
38. *Любан-Плюцца Б., Пельдингер В.* Психосоматичний хворий на прийомі у лікаря. — К.: АДЕФ-Україна. — 1997.

39. Патохарактерологические исследования у подростков. /Под ред. А. Е. Личко, Н. Я. Иванова. — Л., 1981.
40. *Мак-Вильямс*. Психодинамическая диагностика. — М.: Класс, 1998.
41. *Мясищев В. Н.* Личность и неврозы. — Л., 1960; *Мясищев В. Н.* Персоналогия, психология и медицина // Клинико-психол. исслед. личности. — Л., 1971. — № 5.
42. *Неговский В. А.* Клиническая смерть как обратимый процесс умирания. — М.: Изд-во АН СССР, 1951. — 32 с.
43. *Николаева В. В.* Влияние хронической болезни на психику. — М.: Изд-во МГУ, 1987. — 168 с.
44. *Патохарактерологический* диагностический опросник для подростков и опыт его практического применения / Ред. А. Е. Личко, Н. Я. Иванова. — Л.: Изд. ин-та им. В. М. Бехтерева, 1976.
45. *Психология* и психопрофилактика: Сб. науч. тр. /Под ред. В. К. Мягер, В. П. Козлова, Н. В. Семенович-Тянь-Шанской. — Л., 1983.
46. *Психология*: Словарь / Под общ. ред. А. В. Петровского, М. Г. Ярошевского. — М., 1990.
47. *Рубинштейн С. Я.* Экспериментальные методики патопсихологии. — М., 1972.
48. *Селье Г.* На уровне целостного организма. — М.: Наука, 1972. — 123 с.
49. *Селье Г.* Стресс без дистресса. — М.: Прогресс, 1982. — 128 с.
50. *Семичов С. Б.* Теория кризисов и психопрофилактика. — Л., 1987.
51. *Семке В. Я.* Истериические состояния. — М., 1988.
52. *Собчик Л. Н.* Методы психологической диагностики: В 3 вып. — М., 1990.
53. *Собчик Л. Н.* Пособие по применению психологической методики ММРІ. — М., 1971.
54. *Стиваковская А. С.* Профилактика детских неврозов. — М., 1980.
55. *Тополянский В. Д., Струковская М. В.* Психосоматические расстройства. — М.: Медицина, 1986. — 384 с.
56. *Трубников Г. В., Зорина З. Н.* Острые психозы при инфаркте миокарда // Кардиология. — 1973. — № 9. — С. 76–81.

57. *Шхвацабая И. К.* Психологические аспекты реабилитации больных с сердечно-сосудистыми заболеваниями // Восстановительная терапия сердечно-сосудистых больных. — Копенгаген, 1969. — С. 91–100.
58. *Харди И.* Врач, сестра, больной: Психология работы с больными. — Будапешт: Изд-во АН Венгрии, 1973. — 288 с.
59. *Шхвацабая И. К., Аронов Д. М., Зайцев В. П.* Реабилитация больных ишемической болезнью сердца. — М.: Медицина, 1978. — 320 с.
60. *Эберлейн Г.* Страхи здоровых детей. — М., 1981.
61. *Эйдемиллер Э. Г., Юстицкий В. В.* Семейная психотерапия. — Л.: Медицина, 1990. — 192 с.
62. *Ясперс К.* Общая психопатология. — М.: Практика, 1997.

МАУП

ЗМІСТ

Пояснювальна записка	3
Організація та форми самостійної роботи студентів.....	3
Зміст самостійної роботи.....	7
Методичні рекомендації щодо написання реферату	13
Теми рефератів	15
Вказівки до виконання контрольної роботи.....	17
Теми контрольних робіт	17
Питання для самоконтролю	19
Список літератури.....	22

Відповідальний за випуск *А. Д. Вегеренко*
Редактор *О. М. Коваленко*
Комп'ютерне верстання *К. П. Махиня*

Зам. № ВКЦ-3909

Підп. до друку 20.05.09. Формат 60×84/16. Папір офсетний.
Друк ротативний трафаретний.
Ум. друк. арк. 1,51. Обл.-вид. арк. 1,35. Наклад 50 пр.

Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП)
03039 Київ-39, вул. Фрометівська, 2, МАУП

ДП «Видавничий дім «Персонал»
03039 Київ-39, просп. Червонозоряний, 119, літ. XX

*Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
суб'єктів видавничої справи ДК № 3262 від 26.08.2008 р.*